

Література

1. Аракелов Г.Г., Лысенко Н.Е., Шотт Е.К. Психофизиологический метод оценки тревожности. *Психологический журнал*. 1997. Т. 18, № 2. С. 102-113.
2. Тревога и тревожность. Хрестоматия. Составитель Валерий Астапов. 2019.
3. Чабан О.С., Хаустова О.О. Психічне здоров'я в період пандемії COVID-19 (особливості психологічної кризи, тривоги, страху та тривожних розладів). *Нейронews*. 3 (114). 2020. С. 26-36.
4. Ясточкіна І. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2020. Випуск 6. С. 165-170.
5. Borwin Bandelow Epidemiology of anxiety disorders in the 21th century. [Dialogues Clin Neurosci](#). 2015 Sep; 17(3): 327–335.
6. Zhang J. Recommended psychological crisis intervention response to the 2019 novel coronavirus pneumonia outbreak in China: a model of West China Hospital. *Precision Clinical Medicine*. 2020. P. 1–6.

УДК 373.3.015.311:791.228

Улітіна К.С., Старинська О.В.

Бердянський державний педагогічний університет

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИПЛІКАЦІЇ

Розглянута проблема розвитку емоційного інтелекту молодших школярів засобами мультиплікації. З'ясований зміст поняття «емоційний інтелект». Охарактеризовані основні прояви емоційного інтелекту у молодших школярів, а саме: вміння розуміти експресію та співвідносити емоційний стан із

його мімічними проявами, ідентифікувати емоції; визначати і називати ознаки тих чи інших емоційних станів, сприймати і оцінювати емоції, здатність до емпатії; вміння розкривати підтекст переживання, аналізувати емоційні стани і розуміти причини їх виникнення. Створена та експериментально апробована програма розвитку емоційного інтелекту молодших школярів засобами мультиплікації.

There have been considered the problem of the development of emotional intelligence of junior pupils by means of animation. The meaning of "emotional intelligence" has been clarified. There have been characterized the main manifestations of the emotional intelligence at junior pupils, namely: the ability to understand the expression and correlate the emotional state with its facial expression, to identify emotions, identify and name the signs of certain emotional states, perceive and evaluate emotions, the ability to empathize; the ability to reveal the subtext of the experience, to analyze emotional states and understand the reasons of their occurrence. There have been created and experimentally tested the program of the development of emotional intelligence of junior pupils by means of animation.

Життя сучасної дитини вже не уявити без таких предметів, як планшет, телефон, комп'ютер. Проблема дітей ХХІ століття – це відсутність уміння спілкуватися як з дорослими, так і зі своїми однолітками. Вони менш чутливі до почуттів та емоцій оточуючих, менш здатні розуміти власні стани та почуття. Але ж, без емоцій і почуттів неможливий повноцінний розвиток особистості.

У сучасному світі активно використовується поняття «медіасоціалізація» як процес розвитку особистості під впливом медіа. Медіа продукція зорієнтована на все молодшу аудиторію, впливаючи на процес становлення особистості.

Розвиток емоційної компетентності, проблеми розвитку емоційного інтелекту, як провідного фактору соціалізації дитини є досить актуальними в контексті тотальної гаджетизації життя сучасного школяра. Це питання досліджували такі науковці, як: В. Краєвський, І. Лернер, Б. Лихачов, В. Собкін та ін.

Мета нашого дослідження: теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити психологічні особливості розвитку емоційного інтелекту молодших школярів засобами мультиплікації.

Наукова новизна одержаних результатів: на основі положень теорії емоційного інтелекту значно доповнено дослідження впливу на його розвиток мультиплікаційних засобів; виділені та описані провідні ознаки, що характеризують розвиток емоційного інтелекту сучасних дітей молодшого шкільного віку;

Практичне значення одержаних результатів: розробка програми розвитку емоційного інтелекту молодшого школяра, її апробація та визначення рівня ефективності.

Методи дослідження: у ході дослідження застосовано комплексний підхід, який полягає у поєднанні теоретичного аналізу наукових джерел, порівнянні, систематизації, узагальненні здобутої інформації із застосуванням взаємодоповнюючих психологічних методів вивчення проблеми. Емпіричне дослідження проведено в формі класичного формуючого експерименту.

До психодіагностичного інструментарію увійшли комплекс методик, які представлені у навчально-методичному посібнику А. Щетиніної «Діагностика соціального розвитку дитини». Зокрема, були використані субтести: 1) підбір зображення до вербального опису; 2) «вербальна фіксація»; 3) «озвучування», або «оживлення» персонажа, що сприймається.

У дослідженні взяли участь учні віком 6-7 років у складі 30 осіб, серед них 16 дівчат, 14 хлопців. В результаті проведеного

діагностичного зрізу з обстежених 30 дітей першого класу для формуючого експерименту були відібрані 11 осіб з низьким рівнем розвитку емоційного інтелекту.

З метою розвитку емоційного інтелекту дітей була створена розвивальна програма.

Програма розроблена для групової роботи з дітьми 6-7 років, включає 10 занять, з частотою зустрічей 1 раз на тиждень, тривалістю 1 година.

Мета: розвиток емоційної сфери дітей 6 – 10 років за допомогою засобів мультиплікації, засвоєння основ психогігієни перегляду мультфільмів.

Методичні прийоми: релаксація, концентрація, перегляд та обговорення мультфільмів (співпереживання героям мультфільму, вміння розрізнати настрої героя, адекватно оцінювати їх поведінку, створення власного сценарію мультфільму); арт-терапія; тілесно-орієнтована терапія; рольова, динамічна гра, перевтілення; предметна діяльність.

Проведення формуючого експерименту щодо розвитку компонентів емоційного інтелекту дітей молодшого шкільного віку продемонструвало наступну динаміку за показниками : вміння розуміти експресію і співвідносити емоційний стан з його мімічними проявами, ідентифікувати емоції (низький рівень – з 4 осіб до 0, середній рівень – з 7 до 8 осіб, високий рівень – з 0 до 3 чоловік); вміння визначати і називати ознаки тих чи інших емоційних станів, сприймати і оцінювати емоції (низький рівень – з 4 осіб до 0, середній рівень – з 6 до 5 осіб, високий рівень – з 1 до 6 осіб); здатність до емпатії, вміння розкривати підтекст переживання, аналізувати емоційні стани і розуміти причини їх виникнення (низький рівень – з 2 до 1 людини, важливо відзначити, що в однієї дівчинки рівень розвитку даного компоненту емоційного інтелекту залишився низьким, оскільки вона через хворобу рідко відвідувала школу і, відповідно, рідко долучалася до роботи за програмою

розвитку емоційного інтелекту, середній рівень – з 7 до 5 осіб, високий рівень – з 2 до 5 осіб)

Таким чином, проведене дослідження підтвердило ефективність запропонованої програми розвитку емоційного інтелекту молодших школярів засобами мультиплікації. Зміст мультиплікаційних творів містить певні емоціогенні чинники, які здатні стимулювати розвиток емоційного інтелекту молодших школярів. Ефективність розробленої програми розвитку емоційного інтелекту молодших школярів доведена.

Література

1. Дишель К. А. Теоретична модель дослідження мультиплікаційних засобів як чинника емоційного розвитку молодших школярів. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України*. 2014. Т. 11. Вип. 13. С. 190-197.

2. Носенко Е. Л., Коврига Н. В. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції: монографія. Київ: Вища школа, 2003. 126 с.

3. Щетинина А. М. Диагностика социального развития ребенка : веб-сайт. URL: <http://window.edu.ru/resource/168/48168/files/novsu207.pdf> (дата звернення: 10.01.2020)